

Nr 492

Av herr Göransson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till fångvården m. m.

I december 1954 avgav fångvårdsbyggnadsutredningen förslag angående dels anstalter för fångvårdens ungdomsklientel, dels anstalter för förvarade och internerade. Kostnaderna för erforderliga om- och nybyggnader samt inredning och utrustning m. m. skulle enligt beredningens uppskattningar — några definitiva beräkningar lämnades icke — uppgå till

beträffande anstalter för ungdomligt klientel	3 260 000 kronor
beträffande anstalter för förvarade och internerade	33 970 000 kronor
	<hr/>
tillhopa	37 230 000 kronor

Vad organisationen för förvarade och internerade beträffar innebär den uppskattningsvis redovisade totalkostnaden (37,2 milj. kronor), att var och en av de föreslagna nya vårdplatserna skulle, inklusive kostnaderna för personalbostäder, verkstäder, inredning och utrustning, kosta omkring 93 000 kronor.

Förslagen i proposition nr 140 ansluter sig i stort sett till utredningens förslag. Beträffande anstalter för unga har ett avsteg i så måtto gjorts från utredningens förslag att ett till 195 000 kronor beräknat belopp för uppförande av två bostadshus på Roxtuna icke upptagits. I fråga om anstalter för förvarade och internerade har utredningens förslag om uppförande å Hall av två öppna paviljonger (tillhopa 40 platser) med tillhörande verkstäder och andra lokaler icke tillstyrkts. Härigenom har ökningen av antalet platser på Hall minskats från 187 till 147 och totalkostnaderna för om- och nybyggnadsarbeten vid samtliga säkerhetsanstalter sjunkit med 1 705 000 kronor till 32 265 000 kronor; kostnaden för varje ny vårdplats har härigenom minskats med omkring 2 000 kronor. I ovannämnda belopp, 32 265 000 kronor, ingår som nämnts även kostnaden för nya personalbostäder vid Hall och de två sidoanstalterna — tillhopa 8 300 000 kronor. Frågan om uppförande av personalbostäder vid förvarings- och interneringsanstalterna skall emellertid enligt uttalande i prop. (s. 123) ytterligare utredas.

Meningen synes vara att byggnadsarbetet, sedan riksdagen i princip godtagit de i prop. framlagda om- och nybyggnadsplanerna, skulle bedrivas i etapper. För budgetåret 1955/56 äskas å kapitalbudgeten medel enligt följande specifikation.

Anstalter för unga:

om- och nybyggnadsarbeten vid Skenäs	1 500 000 kronor
förvärv av fastigheten Färjestaden samt inrättande av tre kolonier (för till tidsbestämt straff dömda)	750 000 »

Anstalter för förvarade och internerade:

utbyggnad av anstalten å Hall (reningsverk, murar, vissa lednings- och planeringsarbeten)	400 000 »
två sidoanstalter	1 700 000 »
tillhoppa	<hr/> 4 350 000 kronor

Härtill kommer ett ännu icke i anspråk taget belopp av 1 200 000 kronor, som av 1954 års riksdag anvisats till uppförande å Hall av en sluten avdelning med 72 platser.

Beträffande den föreslagna anstaltsorganisationen för förvarade och internerade som är den mest kostnadskrävande må beaktas *dels* att de anstalter, varom nu är fråga, icke bereder utrymme för mer än omkring 440 intagna eller knappt 15 % av fångvårdens hela anstaltsklientel, *dels* att ett ännu större behov av nya vårdplatser på slutna anstalter föreligger för det prognostiskt mera gynnsamt ställda klientel som utgöres av straffångar och fängelsefångar. Mer än ett tusental av dessa vistas nu på ålderdomliga, ibland helt undermåliga anstalter, t. ex. Långholmen. Bland dessa finnes ett icke obetydligt antal, som ej förut undergått frihetsstraff och sålunda vid sitt första omhändertagande inom fångvården måste placeras i en för dem skadlig anstaltsmiljö. Kostnaderna för en tämligen genomgripande förnyelse av anstaltsbeståndet för vanligt fångförvar kommer troligen icke att stanna vid 100 milj. kronor.

Inför detta perspektiv inställer sig vissa frågor av statsfinansiell och eljest ekonomisk natur, som icke berörts i prop. Kan det med säkerhet förutses att tillräckligt med medel ställes till förfogande under de närmaste budgetåren, så att den i prop. föreslagna organisationen för förvarade och internerade kan stå färdig om t. ex. fyra år? Om utsikterna i detta avseende bedömes såsom gynnsamma är det befogat att fråga om det finnes anledning antaga att statsmakterna — från och med budgetåret 1956/57 — vid sidan av en årlig medelsanvisning av 7 å 8 miljoner till anstalter för förvarade och internerade är beredda att bevilja tillräckligt med medel också till uppförande i snabb takt av nya slutna anstalter för vanligt fångförvar. Om en medelsanvisning budgetårsvis av så stort format icke med visshet kan förutses kommer den situationen att inträda att anvisade medel splittras upp på ett flertal anstalter närmast på Hall och de två sidoanstalterna samt på de anstalter som skall ersätta Långholmen och andra större anstalter för

vanligt fångförvar. Många anstalter kan härigenom vara i vardande men det torde dröja länge, innan någon anstalt blir färdig.

Vad som behövs under de närmaste åren är att byggandet koncentreras till ett fåtal anstalter, utvalda med hänsyn till angelägenhetsgrad. Riksdagen har redan beslutat att Hall skall utbyggas med en sluten avdelning med 72 platser. Därutöver synes genom nybyggnad böra anordnas ytterligare 40 platser vid anstalten, fördelade på sjuk-, mottagnings- och isoleringsavdelningar, men härvid bör det tills vidare stanna för säkerhetsanstaltens vidkommande. Med uppförande av de två sidoanstalterna bör således anstå. Från och med budgetåret 1956/57 bör ansträngningarna inriktas på att snarast möjligt få till stånd de nya slutna anstalter för vanligt fångförvar som skall ersätta Långholmen.

Vad beträffar anstalterna för ungdomsklientelet är det nödvändigt att vid sidan av en viss utbyggnad av Skenäs tillse att övriga anstalter för ungdomsvård upprustas och erhåller tillräckliga personella och materiella resurser.

Utifrån denna ståndpunkt anser jag att riksdagen, i vad avser anstalter för förvarade och internerade, icke bör binda sig vid det i prop. föreslagna principprogrammet. Ett ställningstagande av detta slag synes också betänkligt med hänsyn till den osäkerhet som råder rörande anstaltsbyggnadernas tekniska utformning och beträffande kostnaderna.

I sistnämnda avseende har byggnadsstyrelsen i sitt yttrande den 10 januari 1955 över fångvårdsbyggnadsutredningens förslag bland annat anfört, att den skyndsamhet, med vilken utredningen med hänsyn till direktiven ansett sig böra bedriva sitt arbete, medfört alltför knapp tid för ett så omfattande projekteringsarbete. Styrelsen understryker att förslagen ej hunnit genomarbetas i byggnadstekniska avseenden och fortsätter:

De av fångvårdsbyggnadsutredningen framlagda principförslagen till anstalter för förvarade och internerade samt för fångvårdens ungdomsklientel torde böra i detalj överarbetas, innan förslagen läggas till grund för utförande. Då detta arbete är av stor omfattning och beräknas erfordra ungefär ett år synes för det kommande budgetåret böra anvisas särskilda medel för utarbetande av definitiva ritningar och övriga förberedande arbeten.

Både säkerhetsanstaltsutredningen och fångvårdsbyggnadsutredningen har uppskattat platsbehovet för förvarade och internerade till 470. Samma tal återkommer i prop., enligt vilken platserna skulle fördelas med 250 på Hall, 180 på två slutna sidoanstalter samt 40 på fristående kolonier. I likhet med vad fångvårdsstyrelsen anfört i tidigare avgivna yttranden i ärendet vill jag framhålla att talet 470 synes vara för högt, bland annat därför att antalet förvarade och internerade från och med år 1952 befinner sig i sjunkande. Härtill kommer också en annan omständighet, nämligen att en revision av förvarings- och interneringslagarna pågår inom strafflagberedningen

och att denna revision med största sannolikhet kommer att leda till en minskad frekvens av antalet domar på förvaring och internering.

Även med hänsyn till nu nämnda förhållanden synes försiktigheten bjuda att ett utbyggande av organisationen för förvarade och internerade bedrivs med återhållsamhet. När i prop. (s. 122) anföres, att sidoanstalterna skulle, om förvaringsklientelet minskar starkt, kunna användas för fångklientel av annat slag, må framhållas, att byggnadsbehoven för varje kategori av intagna bör bedömas för sig. Det är icke alls säkert att det är anstalter av sidoanstalternas typ som i första hand behövs när man t. ex. skall börja avfolka Långholmen. Erfarenheten tycks snarare ge vid handen att det första ersättningsbygget för Långholmen bör avse uppförandet av nya kroppssjuk- och sinnessjukavdelningar. Om man vill beakta alla intagnas rätt att under anstaltstiden leva under drägliga förhållanden, kan man icke heller hävda den meningen att anstalter som är helt otjänliga för vård av till ungdomsfängelse dömda, förvarade och internerade utan någon den minsta upprustning eller ombyggnad kan tas i anspråk för straffångar och fängelsefångar (jfr uttalandet å s. 117 i prop. om de för ungdom avsedda anstalterna i Uppsala, Nyköping och Ystad).

Med hänsyn till de avsevärda kostnaderna för uppförande av nya slutna anstalter får det aldrig lämnas ur sikte, att det finns alternativ till slutna anstaltsvård liksom till anstaltsvård över huvud.

Sålunda bör beaktas att tillämpningen av *kriminalvården i frihet* kan hejda en ökning av antalet anstaltsvårdade och i bästa fall leda till en minskning. En reducering av anstaltsklientelet genom en vidare tillämpning av villkorlig dom och villkorlig frigivning skulle innebära stora besparingar för det allmänna. Det må erinras om att medan den årliga vårdkostnaden på fångvårdsanstalterna varierar mellan i runt tal 3 600 kronor (vid koloni) och 10 000 kronor (i undantagsfall mer) på slutna anstalter, uppgår kostnaden för en villkorligt dömd eller villkorligt frigiven icke till mer än drygt 200 kronor per år. Om skyddskonsulentorganisationen och skyddsarbetets organ i övrigt förstärkes till full funktionsduglighet, skulle tvivelsutan villkorlig dom och villkorlig frigivning kunna tillämpas i större utsträckning än vad nu är fallet. Påpekas må, att frågan om en utvidgning av kriminalvård i frihet nu är aktuell i många kulturländer och detta inte blott av humanitära utan också av statsfinansiella skäl.

Vidare bör *den öppna anstaltsvården* utbyggas, eftersom som ovan nämnts vårdkostnaden vid kolonier endast uppgår till hälften eller en tredjedel av vårdkostnaden vid slutna. Härtill kommer att kostnaderna för anläggning av kolonier blir väsentligt mycket lägre än kostnaderna för anläggning av slutna anstalter. Medan de föreslagna nya vårdplatserna på slutna anstalter, såsom framgår av det föregående, skulle kosta mellan 90 000 och 100 000 kronor per plats drar en vårdplats vid kolonierna en kostnad av endast

10 000—15 000 kronor. Erfarenheten har emellertid visat, att kolonierna i fråga om verkstäder, fritidslokaler och social omvårdnad måste göras likvärdiga med de slutna anstalterna. Även om härigenom kostnaderna för anläggningar av kolonier skulle stiga till exempelvis 20 000 kronor per vårdplats, blir besparingen ändå betydande. En förutsättning för att den öppna vården skall lyckas är emellertid att kolonierna göres små, endast i undantagsfall upp till 50 platser. Härigenom kan man dels göra livet naturligare för de intagna (en ur eftervårdssynpunkt mycket betydelsefull omständighet), dels förhindra eller åtminstone väsentligt minska risken av att de intagna menligt påverkar varandra, vilket — utom i fall av hårt tillämpat cellstraff — varit och dessvärre ännu är en alltför ofta befogad anklagelse mot anstaltsbehandling av lagöverträdare.

Anstalter för ungdomsklientelet

Såväl i fångvårdsbyggnadsutredningens förslag som i prop. har man — utöver ett trettiootal mottagnings-, sjuk- och isoleringsplatser — räknat med ett platsbehov av cirka 175 ordinarie platser. Häri ingår icke det eventuella reservutrymme som erfordras, därest anstaltsklientelet växer, t. ex. på grund av ökad tillämpning av ungdomsfängelse jämfört med ordinära frihetsstraff eller till följd av stegring av ungdomsbrottsligheten.

Enligt fångvårdsbyggnadsutredningens förslag skulle behovet av ordinarie platser tillgodoses genom 72 platser på Skenäs, 14 platser på Hildero, 10 platser på Björkahemmet (Stockholmstraktens övergångshem), 13 platser på den till inköp föreslagna fastigheten Färjestaden (annex till Skenäs) och 10 platser på ett föreslaget övergångshem i göteborgstrakten samt 55 platser på Roxtuna, varav 9 öppna. Tillhoppa blir detta 128 öppna platser och 46 slutna. Härjämte skulle det finnas 30 mottagnings-, sjuk- och isoleringsplatser, varav 12 på Skenäs och 18 på Roxtuna.

Utredningens förslag förutsätter i fråga om Skenäs en omfattande ombyggnad av nuvarande elevpaviljongerna samt uppförande av en särskild mottagnings-, sjuk- och isoleringspaviljong.

Enligt prop. som godtager utredningens förslag såvitt angår om- och tillbyggnad av Skenäs samt inköp av Färjestaden men däremot icke tar ställning till anskaffande av övergångshem i göteborgstrakten, skulle de erforderliga ordinarie 175 platserna anskaffas på sätt utredningen föreslagit utom beträffande de 10 platserna på övergångshemmet i göteborgstrakten; i denna del tar prop. icke ställning till utredningens förslag.

Innan de föreslagna ny- och ombyggnadsarbetena å Skenäs är slutförda, d. v. s. fram till den 1 juli 1957, kan man icke räkna med att Skenäs skall kunna beläggas med mer än en del av de beräknade 72 platserna. De nuvarande elevpaviljongerna på Skenäs har visserligen nominellt 83 platser men

sedan lång tid tillbaka har antalet där intagna ungdomsfängelseelever hållit sig under 50. Medeltalet intagna elever var under 1954 48 (prop. s. 116; den i prop. redovisade beläggningssiffran av 54 intagna per den 1 februari 1955 är för hög, enär däri ingår 6 straff- och fängelsefångar samt 6 till Björkahemmet överförda ungdomsfängelseelever). Ett av skälen till den låga beläggningen är, på sätt framhållits i prop. (s. 116), att till ungdomsanstalterna numera hänvisas ett mera svårskött klientel än tidigare men lika mycket beror det på, vilket ej i detta sammanhang omnämnes i prop., att Skenäsanstalten är starkt försliten i fråga om förläggnings- och verkstadsbyggnader ävensom underbemannad i fråga om personal såväl för yrkesutbildningen som för vården i övrigt. Enär enligt prop. inga personalförstärkningar skulle ske under övergångstiden och då man har att räkna med att ombyggnadsarbetena föranleder speciella svårigheter, är det uppenbart att anstalten under denna övergångstid — således under ett par år framåt — inte kan mottaga ett ökat antal elever utan tvärtom måste befaras få en ännu mera nedsatt kapacitet, därest inte vissa omedelbara åtgärder i personalhänseende vidtages (se härom i det följande). Med ett realistiskt betraktelsesätt kan man (efter vidtagande av sådana åtgärder) under övergångstiden räkna med högst 40 platser på Skenäs, således 32 platser mindre än det i prop. redovisade platsantalet; härtill kommer att de tolv mottagnings-, sjuk- och isoleringsplatserna ej står till förfogande förrän byggnadsarbetena slutförts. Eftersom de av utredningen föreslagna tio platserna på övergångshemmet i göteborgstrakten ej upptagits i prop., uppkommer ett underskott på 42 platser (jänte nyss nämnda 12 specialplatser).

Hur man under den tvååriga övergångstiden skall täcka detta underskott av platser, kan icke utläsas av prop. Det är att märka att prop. räknar med fortsatt användning för ungdomsfängelseklientel av platsutrymmet på anstalterna i Uppsala, Nyköping och Ystad enbart för det fall att det skulle uppkomma ett större behov av ordinarie platser än ovannämnda 175 (jfr uttalandet på s. 112 i prop., att överförandet av ungdomsfängelseelever till Roxtuna torde frigöra ett 70-tal platser på de nämnda slutna ungdomsanstalterna).

Det förefaller betänkligt att på detta sätt lämna helt öppet hur man under ett par år framåt skall placera en väsentlig del av ungdomsfängelseklientelet. Om det är meningen att under nämnda tid använda platsutrymme på fängelserna i Uppsala, Ystad och Nyköping bör detta klart sägas ut, så att erforderliga organisatoriska anordningar kan vidtagas. Härvid är att märka, att enligt vad som framhålles i prop. (s. 115) ett sammanförande av ungdomsfängelseelever med vanligt fångvårdsklientel på samma anstalt icke bör ske och att man således måste taga ställning till frågan vilken eller vilka av de nämnda anstalterna — Uppsala, Nyköping och Ystad, med enligt prop. (s. 116) sammanlagt 112 platser, varav 29 vid ungdomsanstalten i Nyköping — som fortfarande skall användas för verkställighet av ungdomsfängelse. Vid

frågans bedömande måste beaktas att det föreligger en viss fara för att Rox-tunaanstalten under avsevärd tid framåt icke kan beläggas fullt ut till följd av personalsvårigheter, härrörande av brist på personalbostäder (se härom i det följande).

En särskild fråga är huruvida prop:s förslag beträffande Färjestaden bör genomföras. Enligt prop. skulle denna fastighet anslutas till Skenäs såsom ett annex och — enligt fångvårdsbyggnadsutredningens förslag, som synes ha godtagits av departementschefen — beläggas (prop. s. 15) med elever, som har svårigheter att anpassa sig till förhållandena på en större öppen anstalt men ändå icke hör hemma i den slutna vården. Det kan enligt min mening icke anses lämpligt att placera en dylik, ömtålig klientelgrupp på Färjestaden, som skulle få synnerligen bristfälliga möjligheter till yrkesutbildning och sysselsättning för klientelet (frigångsarbete kan ej lämpligen anordnas) och som i personalhänseende skulle sakna kurator, lärare och varje kvinnlig befattningshavare. Fångvårdsstyrelsen har i sitt yttrande över fångvårdsbyggnadsutredningens betänkande tillstyrkt förslaget endast under förutsättning att å Färjestaden anordnades en mottagningsavdelning för sådana fall som från början anses kunna placeras på öppen anstalt. Under observationstiden på Färjestaden skulle eleverna undergå psykologiska prov och er-hålla en individuellt inriktad undervisning i allmänbildande ämnen. Anstalten, som skulle utrustas med erforderlig apparatur för prövning av yrkesanlag, skulle ställas under ledning av en tjänsteman med samma kompetens som arbetsförmedlingens yrkesvägledare (föreståndare för ungdomsförmedling).

En särskild fördel med detta fångvårdsstyrelsens förslag är att man därigenom — samtidigt som resurserna för den viktiga observationen vid verkställighetens början ökas — skulle kunna avstå från inrättandet av observationsavdelning på Skenäs och, eftersom sjuk- och isoleringsplatser liksom nu är fallet kunde anordnas i bottenvåningen i en av elevpaviljongerna, inbespara kostnaderna för den till nybyggnad föreslagna specialpaviljongen. Detta skulle vara till fördel även ur behandlingssynpunkt, eftersom Skenäs i sin slutliga utformning skulle, som önskvärt är, få ett något mindre platsantal — 60 ordinarie platser i stället för föreslagna 72.

Om det av fångvårdsstyrelsen framförda förslaget till disposition av Färjestaden icke godtages, anser jag att fastigheten icke bör förvärvas för fångvårdsändamål.

Om man disponerar Färjestaden som mottagningsavdelning bortfaller de 13 ordinarie platser därstädes som upptagits i prop. Det under övergångstiden föreliggande underskottet på ordinarie platser skulle därigenom stiga till (32 + 10 + 13 =) 55. Om man helt avstår från förvärv av Färjestaden måste — i vart fall under övergångstiden, då observation på Skenäs icke kan anordnas, ett antal observationsplatser finnas på någon annan anstalt för

sådan observation, som icke förlägges till Roxtuna. Att låta samtliga dömda vid verkställighetens början observeras på Roxtuna kan uppenbarligen icke ifrågakomma, eftersom Roxtunas verksamhet därigenom skulle förryckas.

Av de erforderliga 55 ordinarie platserna kan 24 öppna platser erhållas genom att man omedelbart anordnar *två nya frigångshem* av samma kolonityp som Hildero och med samma personaluppsättning (föreståndare, deltidsanställd kurator, en husmor, en överkonstapel och två vaktkonstaplar). Denna typ av öppen anstalt, där eleverna arbetar hos arbetsgivare utom anstalten och på hemmet blir föremål för en personligt inriktad vård och handledning, är den verkställighetsform som för ungdomsfängelsets del givit de bästa erfarenheterna (se referat av fångvårdsstyrelsens utlåtande å s. 25 i prop.). Anordnandet av dessa frigångshem kan ske omedelbart och är icke något provisorium, eftersom utöver Hildero och Björkahemmet minst två sådana frigångshem bör ingå i den slutliga anstaltsorganisationen för ungdomsfängelse. Ett av hemmen bör ligga i göteborgstrakten och ett, som bör avses för lättare fall med medicinskt vårdbehov, så nära Roxtuna i kommunikationshänseende, att överläkaren där kan utöva kontinuerlig tillsyn över hemmet.

Det återstående behovet av ordinarie platser under övergångstiden, (55—24=) 31 platser, bör tillsvidare tillgodoses genom att ta i anspråk två av de nuvarande slutna anstalterna, nämligen anstalterna i Nyköping och Ystad, varemot anstalten i Uppsala, som är den för ungdomsvård minst lämpade, icke vidare bör komma ifråga för detta ändamål. Ett fortsatt utnyttjande av dessa för verkställighet av ungdomsfängelse utdömda anstalter kan emellertid komma i fråga endast under den förutsättningen, att de omedelbart ombyggas, varvid moderniseringen av Västeråsanstalten kan tjäna som mönster (förbättrade differentieringsmöjligheter inom anstalten genom dess uppdelning i sektioner samt förstärkning av verkstadsdriften). För ombyggnaderna föreslår jag ett anslag av 165 000 kronor. Då under ombyggnadstiden endast ett reducerat antal elever kan mottagas på anstalterna, erfordras jämväl den i prop. föreslagna koloni som skulle anknytas till Ystadsanstalten; dock med ett platsantal som icke överskrider 15. Inköpes ej Färjestaden för observationsändamål måste en del av platserna på Nyköpingsanstalten tagas i anspråk för observation (jfr ovan). I sådant fall bör även den i prop. föreslagna, till Nyköpingsanstalten anknutna kolonien komma till stånd. För anskaffande av dessa fyra kolonier (två frigångshem, en koloni samt alternativt Färjestaden eller en koloni till Nyköpingsanstalten) synes ett belopp av 750 000 kronor vara tillräckligt, samma belopp som i prop. beräknats för förvärv av Färjestaden och tre kolonier.

I samband med medelsanvisningen för de föreslagna förvärven bör Kungl. Maj:t erhålla bemyndigande som gör det möjligt att, om så i visst fall finnes lämpligt, förhyra i stället för förvärva fastighet. Besluter riksdagen att för-

värva Färjestaden bör av beslutet framgå att den skall användas som observationsavdelning.

För att Røxtunaanstanlten skall kunna mottaga ett klientel av den storleksordning som förutsatts i prop. och angivits i det föregående erfordras oundgängligen att anstanlten utrustas med flera bostäder. I yttrande den 9 januari 1955 över fångvårdsbyggnadsutredningens betänkande angående anstanlter för ungdomsklientelet har överläkaren vid anstanlten anført bl. a. följande:

Det har visat sig, att det icke låter sig göra att få kompetenta befattningshavare till de ledigförklarade tjänsterna med mindre man kan tillförsäkra dem familjebostäder. Detta gäller för såväl vårdare som yrkeslärare och terapeuter. För att Røxtuna över huvud taget skall kunna komma igång har jag — efter konferens med fångvårdsstyrelsen — ansett mig nödsakad att placera en terapeut i en för vårdare avsedd familjebostad. Ytterligare nödløsningar i samma stil är inte tillrådliga. I dagens arbetsmarknadsläge är det icke möjligt att locka ogifta kompetenta män till tjänst på Røxtuna. I själva verket står man nu inför alternativet att antingen riskera hela behandlingsresultatet genom att man tvingas anställa för arbetet inkompetent personal, vilket sannerligen icke är önskvärt, eller också att inte belägga mer än ungefär halva anstanlten, vilket också ter sig minst sagt olustigt. Jag anser det därför vara min ofrånkomliga plikt som styresman för Røxtuna att, utöver vad utredningen härvidlag föreslagit, få föreslå det snara byggandet av erforderligt antal familjebostäder. För närvarande saknas dylika bostäder för 12 vårdare, 3 yrkeslärare och en terapeut — det gör sammanlagt 16 stycken. Bostäder i Røxtunas närhet och i Linköping finnes icke.

En mycket optimistisk beräkning ger vid handen, att ett minimum av ytterligare 12 familjebostäder utöver vad utredningen föreslagit snarast måste anskaffas. Ett realistiskt bedömande skulle stanna vid talet 16.

Det av överläkaren anförda torde ge vid handen att man icke utan att allvarligt äventyra Røxtunaanstanlten s möjligheter att fungera på avsett sätt kan skjuta frågan om personalbostäder på framtiden.

Jag föreslår därför att 780 000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1955/56 till uppförande av 12 personalbostäder vid Røxtuna.

Beträffande yngre straffångar och fångelsefångar ansluter sig prop. i princip till fångvårdsbyggnadsutredningens förslag att samtliga till tidsbestämt straff dömda fångar, som vid straffverkställighetens början icke uppnått 22 års ålder, skall omhändertagas i särskilda, enbart för dem avsedda anstanlter, nämligen *dels* den redan nu för ungdomligt klientel med tidsbestämt straff disponerade och för detta ändamål ombyggda anstanlten i Västerås, *dels* de ovannämnda anstanlterna i Uppsala, Nyköping och Ystad, som nu användes för verkställighet av ungdomsfångelse. I prop. (s. 117) anføres att dessa anstanlter på senare år upprustats och förbättrats men dock är opraktiska och relativt dyra i drift; att någon utbyggnad och ytterligare förbättring av anstanlterna icke synes böra göras, men att det däremot synes vara en utväg att för den följd av år de alltjämt måste vara i bruk förbättra deras kapacitet genom att till envar av dem knyta en mindre koloni.

Beträffande detta projekt har fångvårdsstyrelsen i sitt yttrande över fångvårdsbyggnadsutredningens förslag anfört följande:

Det är önskvärt att avdela särskilda anstalter för unga, som dömts till tidsbestämt straff, men detta bör ske endast under två viktiga förutsättningar. Den ena förutsättningen är att anstalterna har fullt tillfredsställande resurser för yrkesutbildning och klientelet's sysselsättning i övrigt, att organisationen erbjuder goda differentieringsmöjligheter såväl mellan anstalterna som inom varje särskild anstalt samt att personalen är tillräckligt stor och väl kvalificerad för ungdomsvård. Den andra förutsättningen är att man icke, på sätt utredningen föreslagit, till dessa anstalter schematiskt överför *samtliga* straff- och fängelsefångar under en viss ålder utan använder anstalterna endast för sådana dömda som med hänsyn till strafftidens längd och personliga förhållanden är i behov av särskild utbildning och vård, dock ej för dem som kräver medicinsk specialvård eller eljest bör utskiljas från övriga ungdomar.

Från förstnämnda utgångspunkt kan styrelsen icke tillstyrka att anstalten i Uppsala i fortsättningen disponeras för ungdomligt klientel. Nyköpingsanstalten bör ersättas av nybyggnad, men kan under förutsättning av ombyggnad och utbyggnad av verkstäderna användas under en övergångstid. Ystadsanstalten slutligen torde efter ombyggnad kunna även framdeles användas för ungdom, varvid emellertid är att märka att den under ett par år framåt måste helt disponeras för ungdomsfängelseklientel (se ovan).

Bland de unga straffångarna och fängelsefångarna finns åtskilliga med kort strafftid och ringa eller ingen tidigare belastning, men flertalet utgöres av personer med tämligen lång strafftid, som tidigare undergått anstaltsbehandling, ej sällan på ungdomsanstalt. Den 1 januari 1955 fanns på fångvårdens anstalter 215 straffångar och fängelsefångar som vid straffets början ej fyllt 22 år (jfr tabellbilagorna D—F). Av dessa hade 107 förut undergått frihetsstraff en eller flera gånger (därav 53 ungdomsfängelse); dessutom hade (utöver de 107) 32 varit intagna i ungdomsvårdsskola. Endast 74 hade ej varit på anstalt tidigare. Av samtliga 215 hade 21, varav 2 straffångar, kortare strafftid än tre månader; endast en av dem hade förut varit på anstalt (ungdomsvårdsskola). Av de övriga hade 31 en strafftid av tre till fem månader; 20 av dem hade tidigare varit på anstalt. Bland de återstående 163 — alla med minst sex månaders strafftid — fanns 118, som tidigare varit på anstalt en eller flera gånger; strafftidens längd för dessa 163 utgjorde

beträffande	77	6—11 månader
»	53	1 intill 2 år
»	14	2 intill 3 år
»	7	3 intill 4 år
»	6	4 intill 5 år
»	1	5 år
»	1	6 år
»	1	7 år
»	1	10 år
»	2	livstid.

Det är således fråga om ett klientel som är mycket heterogent beträffande såväl strafftidens längd som tidigare belastning. De egentliga korttidarna, av

vilka de flesta är dömda för militärbrott, rattfylleri och lindriga våldsbrott, tages för närvarande in direkt på kolonier i olika delar av landet (jfr tabellbilaga G). Enligt styrelsens mening bör man förfara på samma sätt även i fortsättningen.

För dem som har mellan tre och sex månaders strafftid medger strafftidens längd i regel icke att de sammanföres till specialanstalter.

Inom långtidsklientelet finns dels några ostraffade som icke bör sammanföras med mera belastad ungdom, dels några som på grund av särskilt vårdbehov eller av andra skäl bör hållas utanför ett ungdomskollektiv.

I likhet med fångvårdsstyrelsen anser jag att det icke kan vara försvarligt att på grundvalen av ett bristfälligt utredningsmaterial i all hast besluta en definitiv lösning av den synnerligen viktiga frågan, hur fångvårdens ungdomliga klientel med tidsbestämt straff skall omhändertagas. Att, på sätt som föreslås i prop., sammanföra flertalet av dessa ungdomar till ålderdomliga fängelser, som samtidigt utdömes för en annan grupp ungdomar, är ett illa övervägt förslag, som närmar sig spegelfäkteri. Det är i detta sammanhang av intresse att det år 1950 framlagda s. k. långtidsprogrammet, till vilket prop. hänvisar, innebar att fångvårdens ungdomsvårdsfrågor skulle lösas först och således före anstaltsfrågorna beträffande abnormklientelet. Frågan bör göras till föremål för *ytterligare skyndsamt utredning*. Därvid bör övervägas att uppföra två nybyggnader för detta ändamål, förslagsvis en anstalt (i stället för anstalten i Nyköping) med särskilda resurser för observation och en anstalt i Mariestad — den nuvarande slutna anstalten skulle nedläggas — som bör ha såväl slutna som öppna avdelningar (bl. a. Lockerud och Rödjan) och innefatta lantbruksskola samt yrkesskola i byggnadssnickeri. I övrigt bör Västeråsanstalten samt efter ombyggnad Ystadsanstalten jämte erforderliga kolonier och frigångshem disponeras för unga straffångar och fängelsefångar.

I enlighet med det nu anförda skulle medel till byggnadsarbeten m. m. vid anstalter för ungdomsklientel erfordras i enlighet med följande sammanställning:

om- och nybyggnadsarbeten vid ungdomsanstalten å Skenäs	1 500 000 kr.
ombyggnad av anstalterna i Nyköping och Ystad	165 000 »
två frigångshem och två kolonier	750 000 »
nybyggnad av personalbostäder vid Roxtona	780 000 »
	<hr/>
tillhopa	3 195 000 kr.

I jämförelse med det i prop. för liknande ändamål äskade beloppet innebär förevarande förslag en ökning med 945 000 kronor, vilken ökning i sin helhet faller på ombyggnadsarbeten vid anstalterna i Nyköping och Ystad samt nybyggnad av personalbostäder vid Roxtona. Det må här anmärkas att det sammanlagda belopp, som enligt vad i det följande angives, kräves för byggnads-

arbeten vid anstalter för förvarade och internerade, har i jämförelse med äskanden i prop. nedsatts i lika mån, d. v. s. med 945 000 kronor.

Anstalter för förvarade och internerade. I det föregående har föreslagits att med uppförande av två sidoanstalter skulle anstå.

Vad beträffar de föreslagna om- och nybyggnadsarbetena vid Hallanstalten har jag i fångvårdsstyrelsens yttrande över fångvårdsbyggnadsutredningens förslag framfört erinringar mot både den av utredningen föreslagna vårdkapaciteten och den tekniska utformningen av anstaltsanläggningen i vad avser det slutna anstaltsområdet. Erinringarna mot den tekniska utformningen av det slutna anstaltsområdet synes ha samma giltighet som när fångvårdsstyrelsens yttrande avgavs.

Enligt prop. skall Hall, som för närvarande har 66 slutna och 48 öppna platser, utbyggas med — förutom en av 1954 års riksdag redan beslutad slutna avdelning (72 platser) — en administrationsbyggnad med 75 företrädesvis slutna platser, fördelade på mottagnings-, sjuk- och isoleringsavdelningar. Enär en befintlig öppen avdelning med 10 platser enligt prop. skall nedläggas, kommer Hallanstalten att få sammanlagt omkring 250 vårdplatser. Då förläggings- och verkstadsbyggnaderna skall placeras på sätt fångvårdsbyggnadsutredningen föreslagit, kommer utbyggandet att medföra en fullständig omstöpning av den nuvarande anläggningen. Från att ha haft en för en fångvårdsanstalt rätt vänlig karaktär, blir Hall härefter mera fästningsliknande; det första som besökaren får i blickfältet är en 480 meter lång mur med vakttorn.

Bakom denna planering ligger såsom framgår av ett uttalande å s. 119 i prop., en strävan att så utforma det framlagda förslaget, att dess realiserande icke skall utgöra hinder för ett eventuellt fortsatt utbyggande av Hall. Härmed avses att förverkliga säkerhetsanstaltens förslag om inrättandet av ett Stor-Hall med uppemot 500 platser. Med tanke på den synnerligen skarpa kritik som under remissbehandlingen riktades mot säkerhetsanstaltsutredningens förslag i denna del, är det förvånande att förslaget nu börjar skymta igen, om än tills vidare skjutet på framtiden. Bortsett från att en anstalt av den storleksordning som säkerhetsanstaltsutredningen föreslagit enligt flertalet sakkunniga myndigheter icke lämpar sig för människovård, lär det — med hänsyn till vad förut sagts om det trängande behovet att bygga nya slutna anstalter för vanligt fångförvar — icke på decennier kunna bli tal om att bygga ut Hall ytterligare. Under sådana förhållanden bör intresset för fjärranliggande projekt icke få leda till att den nu föreslagna utbyggnaden av Hall göres krångligare och mera kostnadskrävande än den behöver vara.

Både krångligheten och de onödigt ökade kostnaderna sammanhänger bland annat med att anstaltens huvudentré skall flyttas från anstaltsområdets centrum till en ny byggnad (administrationsbyggnaden), förlagd på

en plats i utkanten, varifrån avståndet blir längre till arbetsplatser och personalbostäder och till de intagnas förläggningar. En konsekvens härav är att man, för att de intagna skall kunna föras till och från sina förläggningar, nödgats föreslå anläggande av gångkulvertar med en längd av tillsammans 450 meter och till en kostnad av 455 000 kronor. Härom och beträffande anläggningen i övrigt står att läsa i det utlåtande från fångvårdsstyrelsen som återgives å s. 71 ff och s. 76 ff i prop.

Fångvårdsstyrelsen och Svenska fångvårdssällskapet har framlagt sinsemellan olika förslag till annan gruppering av byggnaderna. Då fångvårdsstyrelsens förslag enligt min mening är det ur praktisk och ekonomisk synpunkt fördelaktigaste uppehåller jag mig här enbart vid detta.

Fångvårdsstyrelsens förslag (prop. s. 77 f) innebär i korthet, att den redan beslutade nya slutna avdelningen placeras norr om det område A (se karta å s. 150 i prop.) där den redan befintliga slutna avdelningen är belägen. Öster om området A och öster om det område, där den nya slutna avdelningen enligt fångvårdsstyrelsens förslag skulle förläggas, skulle verkstadsbyggnaden placeras. Nordväst om området A skulle uppföras en byggnad (sjukhusbyggnad), innehållande mottagnings-, sjuk- och isoleringslokaler samt lokaler för läkare och sjukvård; denna byggnad skulle ersätta den i prop. föreslagna administrationsbyggnaden med 75 platser. Antalet vårdplatser i sjukhusbyggnaden skulle minskas till 40, eftersom den mera kvalificerade sjukvården enligt fångvårdsstyrelsens mening bör ombesörjas på det tre km från Hall belägna sjukhuset Håga, som skulle utbyggas med 50—75 platser. Med denna anordning skulle huvudentrén kunna ligga kvar ungefär på samma plats som nu. Nya administrationslokaler i den omfattning som föreslås i prop. erfordras icke, eftersom med denna förläggning av byggnaderna — närmare preciserad å en i fångvårdsstyrelsens arkitektkontor utarbetad ritning — andra utrymmen redan finnes att tillgå. Invid huvudentrén ligger nämligen tre byggnader med en sammanlagd effektiv golvyta av omkring 600 m². Om den framtida användningen av dessa byggnader vid ett genomförande av det i prop. framlagda förslaget lämnas inga upplysningar vare sig av fångvårdsbyggnadsutredningen eller i prop. Enligt fångvårdsstyrelsens mening skulle åtminstone två av dessa byggnader kunna användas till expeditjonslokaler m. m.

Såvitt nu kan bedömas skulle vid ett genomförande av fångvårdsstyrelsens förslag *besparingar* kunna ernås beträffande bland annat planering och vägar (anstaltsområdet blir mindre och mera koncentrerat);

gångkulvertar (som torde bli överflödiga);

ledning för elström, värme, vatten och avlopp;

inhägnader (genom att muren kring verkstadsområdet utbytes mot nätstängsel och genom att entré- och sjukhusbyggnaden helt eller delvis ersätter mur);

den i prop. föreslagna administrationsbyggnaden (expeditionslokalerna blir färre, byggnaden uppföres i två våningar i stället för en);

personalen (arbetet blir mindre tidskrävande, eftersom byggnaderna ligger närmare varandra).

Förslaget medför *ökade kostnader* för bland annat utbyggnad av entrébyggnaden, samt

för ombyggnad av nuvarande expeditionsbyggnad och köksbyggnad (ev. också av snickeriverkstaden).

Mot det av fångvårdsstyrelsen framlagda förslaget göres i prop. (s. 121) vissa erinringar. Bland annat framhålles, att förslaget icke — såsom fallet är med fångvårdsbyggnadsutredningens förslag — bibehåller möjligheten att, om så befinnes lämpligt, vid en senare tidpunkt fortsätta utbyggnaden till den av säkerhetsanstaltsutredningen föranledda omfattningen och att därvid kunna tillgodogöra sig den kostnadsbesparing som icke varit möjlig att uppnå vid en mera begränsad utbyggnad. Utöver vad som i det föregående anförts i denna sak må framhållas, att det icke utan vidare kan anses givet, att kostnaden per vårdplats blir billigare vid större anstalter än vid mindre. Om Hall med sina 114 vårdplatser utbygges, på sätt i prop. föreslås, med ytterligare 187 vårdplatser blir varje vårdplats 15 000 till 20 000 kronor dyrare än vårdplatserna vid envar av sidoanstalterna, som skulle ha endast 90 platser vardera.

Mot fångvårdsstyrelsens förslag göres vissa andra invändningar, av vilka emellertid endast en är av det slag att den behöver närmare diskuteras. Det anmärkes sålunda på att fångvårdsstyrelsens förslag innebär en »sammanträngning av byggnaderna». Med anledning härav må först framhållas, att fångvårdsstyrelsens förslag endast är att fatta som en idéskiss, som under den korta remisstiden icke kunde närmare bearbetas. Det möter emellertid inget hinder att placera den ena av de båda avdelningar som skulle uppföras — en slutna avdelning och en sjukvårdsbyggnad med 40 platser — på ett sådant sätt, att intrycket av sammanträngning elimineras. De ökade kostnaderna som skulle uppstå härigenom uppväges mer än väl av de besparingar som göres genom en mera sammanhållen placering av byggnaderna.

Den administrationsbyggnad som enligt prop. skall uppföras har överlagsvis beräknats kosta nära 3 milj. kronor. När ett modernt sjukhus, Håga, ligger endast på tre kilometers avstånd från Hall, synes det av praktiska och ekonomiska skäl ofrånkomligt att man, innan ett nytt sjukhus planeras på Hall, upptar till grundligt övervägande frågan om utbyggande av Håga sjukhus, så att detta kan betjäna även Hall. Fångvårdsbyggnadsutredningen, som hade i uppdrag att utreda denna fråga, har utan att lämna några jämförande kalkyler eller närmare motivering uteslutit möjligheten härav, enär utbyggnaden enligt utredningen skulle bli alltför kostnadskrävande.

Håga bör enligt min mening fortsätta att som nu vara sjukhus för även förvarade och internerade och utbyggas med 50—75 platser, till en del genom inrättande av öppna avdelningar. Sjukhuset bör få all erforderlig medicinsk utrustning och ökad personal, i första rummet flera psykiatrer. En av överläkarna på sjukhuset bör vara chef för mottagningsavdelningen och kroppssjukavdelningen på Hall och utöva den psykiatriska tillsynen av klientelet på både Hall och andra säkerhetsanstalter.

I enlighet härmed bör den byggnad, som i prop. benämnes administrationsbyggnad, icke utrustas med mer än 40 vårdplatser jämte erforderliga rum för läkare och annan sjukvårdspersonal m. m.

En utförligare motivering för mitt förslag återfinnes i fångvårdsstyrelsens yttrande (återgivet å s. 73 f i prop.). Det må framhållas att Rättspsykiatriska föreningen i sitt yttrande (s. 74 i prop.) förklarar sig helt övertygad om att man med relativt små utgifter skulle kunna om- och tillbygga Håga sjukhus, så att det fyller högt ställda anspråk.

Frågan om utbyggande av Håga sjukhus torde kunna utredas under innevarande år, så att därav föranledda förslag kan föreläggas nästa års riksdag.

Det utbyggda Hall skulle enligt fångvårdsbyggnadsutredningens förslag förses med ett 70-tal nya bostäder till en sammanlagd kostnad av 3 800 000 kronor. Departementschefen har (s. 123) ansett sig icke nu böra taga ställning till frågan om anordnande av tjänstebostäder vid Hall i avvaktan på ytterligare utredning som kommer att företagas i denna fråga. Hur än utfallet blir av denna utredning kan det redan nu sägas, att en avsevärd ökning av tjänstebostäderna vid Hall måste komma till stånd, om ej rekryteringen av kvalificerad personal skall äventyras. Då det redan nu föreligger brist på bostäder, och vissa befattningshavare som bo vid anstalten ha måst tilldelas underhaltiga eller undermåliga bostäder, måste en omedelbar förstärkning av bostadsbeståndet åvägabringas genom uppförande av förslagsvis 10 lägenheter. Då det är nödvändigt att dessa bostäder är färdiga i god tid innan den nya slutna avdelningen tas i bruk, bör för nästa budgetår äskas ett anslag för ändamålet av 700 000 kronor.

Anstalten i Norrköping — den största av de nuvarande slutna säkerhetsanstalterna — torde under många år framåt få användas för nuvarande ändamål. Anstaltens administrationsbyggnad är emellertid i stort behov av viss ombyggnad, bland annat för att få till stånd tillräckligt med expeditionslokaler samt rum för lärare, besöksrum m. m. Sedan en i byggnaden befintlig tjänstebostad år 1953 blivit ledig hemställde fångvårdsstyrelsen i sina petita till 1954 års riksdag om ett anslag av 55 000 kronor för att med begagnande av den lediga tjänstebostaden få till stånd flera expeditionsrum och en lämpligare gruppering av dessa. Förslaget förelades emellertid icke riksdagen (Sp 1954, bil. 21, s. 26). Då ifrågakommande ombyggnad är strängt

nödvändig, föreslår jag att det erforderliga beloppet ställes till fångvårdens förfogande för budgetåret 1955/56.

Vad i det föregående anförts och föreslagits i olika hänseenden kan sammanfattningsvis uttryckas på följande sätt.

Med anlitande av det av föregående års riksdag anvisade anslaget av 1 200 000 kronor uppföres å Hall, norr om det nuvarande slutna området, en paviljong med 72 intagna.

För uppförande av reningsverk m. m. å Hall bör i enlighet med prop. anvisas 400 000 kronor.

Frågan om samverkan mellan Hall och Håga sjukhus bör utredas.

Till uppförande av 10 personalbostäder å Hall föreslås ett anslag av 700 000 kronor och till vissa ombyggnader vid anstalten i Norrköping 55 000 kronor.

Enligt det av mig här framlagda förslaget skulle till om- och nybyggnadsarbeten vid anstalter för förvarade och internerade för nästa budgetår erfordras ett belopp av (400 000+700 000+55 000) 1 155 000 kronor mot i prop. äskade 2 100 000 kronor.

S a m m a n f a t t n i n g s v i s föreslår jag i de ovan berörda byggnadsfrågorna m. m. följande ändringar i de i prop. upptagna äskandena å *kapitalbudgeten*.

Under punkten (7) Förvärv av fångkolonier

att det i prop. (s. 140) beräknade beloppet av 750 000 kronor för förvärv av fastigheten Färjestaden samt ytterligare tre nya kolonier beviljas till *dels* förvärv av två nya kolonier (frigångshem) av Hilderotyp, avsedda för verkställighet av ungdomsfängelse, *dels* förvärv av en koloni till anstalten i Ystad (liksom huvudanstalten avsedd att till en början användas för verkställighet av ungdomsfängelse), *dels alternativt* förvärv av Färjestaden för att användas som observationsavdelning för vissa till ungdomsfängelse dömda eller förvärv av en koloni till anstalten i Nyköping, liksom huvudanstalten avsedd att till en början användas för verkställighet av ungdomsfängelse,

varvid Kungl. Maj:t torde bemyndigas att, om det i särskilt fall finnes lämpligt, förhyra i stället för förvärva fastighet för ändamål som nu sagts;

Under punkten (8) Vissa byggnadsarbeten för fångvården

att — med bibehållande av de i prop. (s. 144) beräknade beloppen av 1 500 000 kronor för om- och nybyggnadsarbeten vid ungdomsanstalten Skenäs och 400 000 kronor för utbyggnad av säkerhetsanstalten på Hall men med uteslutande av det beräknade beloppet av 1 700 000 kronor för två sidoanstalter till säkerhetsanstalten på Hall — följande anslagsbelopp beviljas.

Upprustning av anstalterna i Nyköping och Ystad	165 000 kronor
12 personalbostäder på Røxtuna	780 000 »

10 personalbostäder på Hall	700 000 kronor
ombyggnadsarbeten vid anstalten i Norrköping.....	55 000 »

Personalfrågor

Följande ändringar föreslås beträffande de i prop. upplagna förslagen.

Roxtuna. För att anstalten skall kunna fungera på avsett sätt erfordras att en tjänst som förste läkare kommer till stånd (jfr de i prop. s. 36—38 återgivna yttrandena av ett flertal sakkunniga remissmyndigheter). Inrättandet av en sådan tjänst (lönegrad 33) föreslås.

Skenäs. För att motverka en ytterligare nedgång av anstaltens vårdkapacitet under den kritiska övergångstiden, till dess ombyggnaden av anstalten genomförts, erfordras *dels* en ny kuratorstjänst, *dels* — för att främja rekryteringen — vissa uppflyttningar, nämligen av direktören till samma löneställning som ungdomsvårdsskolornas rektorer, av en assistent till samma lönegrad som assistenterna på Roxtuna samt av två yrkesmästare till samma löneställning som tillämpas beträffande yrkeslärare på andra områden och inom ungdomsfängelseorganisationen vid Roxtuna.

Jag föreslår således

- inrättande av en tjänst som kurator i lönegrad 19
- uppflyttning av anstaltsdirektören till lönegrad 31
- » » en assistent till lönegrad 23
- » » två yrkesmästare till lönegrad 20 och
- » » en vaktkonstapel till trädgårdsmästare i lönegrad 18.

De två i motionen föreslagna kolonierna av Hilderotyp

Dessa anstalter är icke att betrakta som något slags övergångshem i samband med provutskrivning utan skall, i anslutning till erfarenheterna från Hildero och i viss mån Björkahemmet, fylla en viktig funktion inom den egentliga verkställigheten av ungdomsfängelse. Härför erfordras att de utrustas med samma personal som Hildero för närvarande har.

Jag föreslår således att vid envar av dessa kolonier inrättas:

- en tjänst som föreståndare,
- en deltidstjänst som kurator,
- en tjänst som biträdande husföreståndare,
- en tjänst som överkonstapel och
- två tjänster som vaktkonstapel,
- samtliga med samma löneplacering som motsvarande befattningshavare vid Hilderoanstalten.

Anstalten i Ystad

Av rekryteringsskäl (jfr ovan under Skenäs) erfordras vissa uppflyttningar av tjänster, nämligen

av föreståndaren till anstaltsdirektör i lönegrad 27

av assistenten till lönegrad 23 samt

av en yrkesmästare (mekaniskt arbete) till yrkeslärare i lönegrad 20.

Koloni till Ystadsanstalten

Ingen ändring i prop. föreslås.

Anstalten i Nyköping

För rekryteringen erfordras (jfr Skenäs och Ystad) uppflyttning av föreståndaren till anstaltsdirektör i lönegrad 27

en yrkesmästare (mekaniskt arbete) till yrkeslärare i lönegrad 20.

Koloni till Nyköpingsanstalten (om sådan förvärvas)

Ingen ändring i prop. föreslås.

Färjestaden (om den förvärvas)

Med hänsyn till anstaltens användning som observationsavdelning erfordras följande personal:

en föreståndare i lönegrad 25 (jfr föreståndare vid ungdomsförmedling, yrkesvägledare)

en biträdande husföreståndare (kvinnlig) med samma löneplacering som motsvarande befattningshavare vid Hilderoanstalten

två vaktkonstaplar,

ett kontorsbiträde.

Anstalten i Västerås

Med hänsyn till anstaltens karaktär av specialanstalt för unga fångar som behöver kvalificerad utbildning i mekaniskt verkstadsarbete erfordras — av rekryteringsskäl — följande uppflyttningar:

anstaltsdirektören till lönegrad 29

assistenten till lönegrad 23

en yrkesmästare till yrkeslärare i lönegrad 20

Anstalten å Hall

För att främja förberedandet och genomförandet av ändamålsenliga eftervårdande åtgärder och därmed förbättra vårdresultatet i dess helhet före-

ligger ett trängande behov att inrätta en särskild konsulenttjänst för eftervård av förvaringsklientel. Denne befattningshavare bör vara stationerad i Stockholm — över hälften av samtliga provutskrivna förvarade är bosatta i Stockholm med omnejd — men bör ha som tjänsteåliggande att regelbundet besöka Hallanstalten och, i den mån det lämpligen kan ske, övriga säkerhetsanstalter. Tjänsten bör efter hand inordnas i skyddskonsulentorganisationen men synes tills vidare — särskilt med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifterna på anstalten — böra upptagas som en arvodesavlönad befattning i 27:e lönegraden (Cg 27) på fångvårdsanstalternas stat.

Jag föreslår,

dels att en sådan extra skyddskonsulenttjänst för förvaringsklientel inrättas,

dels — av rekryteringsskäl (jfr ovan under Skenäs) — att anstaltsdirektören å Hall uppflyttas till lönegrad 31.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte

dels besluta om de i det föregående specificerade ändringarna i fråga om anslagsbeloppen till *Förvärv av fångkolonier* och till *Vissa byggnadsarbeten för fångvården*;

dels i enlighet med de förslag som framlagts i det föregående besluta om inrättande av nya tjänster och om uppflyttning av vissa tjänster i lönegradshänseende ävensom vidtaga den uppräknings av anslaget till *Fångvårdsanstalterna: Avlöningar* som blir en följd av dessa beslut;

dels ock besluta om ytterligare utredning av frågan om utbyggnad av Håga sjukhus ävensom av frågan om anstaltsvården av ungdom som dömts till tidsbestämt straff.

Stockholm i april 1955

Hardy Göransson